

Komentář Odborného panelu (SCOPUS)

FORD: 6.4 Arts

Komentář vypracoval: doc. Mgr. Karel Stibral, Ph.D.

Datum zpracování:

Základní otázky – obory FORD

- 1. Jaká je úroveň oboru v ČR v mezinárodním srovnání? (Je podle vašeho odborného názoru komentovaný obor – při pohledu neomezujícím se pouze na bibliometrická data - na úrovni srovnatelné s vyspělými zeměmi? Případně srovnatelný se zeměmi s obdobnými, pro daný obor relevantními, podmínkami - kulturními, ekonomickými, společenskými ...)**

Úroveň oboru je relativně srovnatelná s okolními zeměmi s podobným vývojem v posledních dekádách, byť je zde určitá limitovanost lokálními tématy, které se hůře v mezinárodních publikacích prosazují. Za špičkovými pracovišti v oboru na některých západních univerzitách máme samozřejmě jisté rezervy např. co do interdisciplinárního výzkumu, využití digital humanities. Zopakuji, že zde schází (třeba v oblasti dějin umění) místní skutečně mezinárodní časopisy (Umění i Opuscula jsou Q4, i když Umění by si zasloužilo být výše a kdysi bylo).

- 2. Je tato úroveň adekvátně reflektována zpracovanou bibliometrickou analýzou? Je zde rovněž možnost stručně uvést významné znaky publikační kvality a publikační zvyklosti oboru neobsažené v analýze Modulu 2.**

Obávám se, že nikoliv a bylo to na různých schůzích opakovaně rozebíráno. Hlavním výstupem oboru jsou především monografie. Jejich kvalita se pozná až v dlouhodobějším horizontu, jistě i citačními ohlasy v jiných monografických publikacích, časopisecká produkce doposud tvoří méně důležité pole zájmu, je chápána spíše jako tvorba dílčích, přípravných studií k tvorbě monografií. V oboru jsou další specifické zvyklosti, např. v teorii výtvarného umění je ceněna i publikace v tzv. Festschriftch, což v řadě oborů není atp.

- 3. Do jaké míry se informace o nejvýznamnějších periodických v databázích WoS a Scopus překrývá? Nakolik přináší Scopus podstatné informace o oboru navíc?**

Příliš se nepřekrývají. Scopus obsahuje relevantnější zdroj informací.

- 4. Má obor vysokou úroveň své produkce ve srovnání se světem? Dochází v daném oboru k nadprodukcí v méně kvalitních segmentech? Pokud ano, jak byste ji vysvětlili?**

Z příložených podkladů je zjevné, že produkce v D1 a Q1 je ve srovnání se světem nižší, oproti tomu Q3 a Q4 jsou zastoupeny více. Je to logické i vzhledem k tomu, že místní časopisy zabývající se výzkumem umění v ČR mají nižší kvartily. Otázkou je, jak se došlo k výsledkům ve světě – před několika lety jsem si dal práci s podrobnou rešerší výsledku ve světě a vybrané časopisy nebyly vždy z oboru.

- 5. Dochází k významným překryvům s jinými obory, zejména u článků ve vyšších pásmech? Můžete to stručně okomentovat? Odpovídají publikace klasifikované jako D1 a Q1 předpokládaným obsahem a zaměřením skutečně výzkumu v oboru FORD do jakého jsou přiřazeny (viz seznam jednotlivých článků v přílohách).**

Ano, dochází, stejně jako v předchozích letech, To by nebyly v 1 DEC nejúspěšnějšími institucemi v oboru umění ČVUT (trojnásobek publikací oproti druhé Univerzitě Karlově), Ústav teoretické a aplikované mechaniky AV ČR, v. v. i., či Pražská vysoká škola psychosociálních studií, s.r.o.

- 6. Jaké VO jsou podle oborových bibliometrických zpráv v daném oboru nejvýznamnější z hlediska produkce v D1 a Q1? Odpovídá významný podíl na špičkových výstupech relativně velikosti VO (viz referenční údaje a vaše znalosti oboru)?**

Dle bibliometrických záznamů by dle 1DEC a 1Q byly nejvýznamnější v oboru umění ČVUT, UK, UP a Ústav teoretické a aplikované mechaniky AV ČR, z toho je vidět, že se jedná o mimořádně problematický výsledek – jistě sem patří UK, popř. UPOL, ale další dvě organizace svými publikacemi do daného FORDU nespádají.

Jako pokrok a potěšitelné lze konstatovat, že se mezi nejlepšími organizacemi zabývajícími se teorií umění již neumisťuje nemocnice sv. Anny v Brně či nemocnice na Bulovce v Praze, jako to bylo ještě nedávno.

I když bychom měli být v souvislosti s kvantifikací velmi opatrní, kvalita se v rámci příložených podkladů kryje paradoxně spíše s údaji o celkové kvantitě výsledků ve Scopusu, a zde jsou jako dvě nejproduktivnější jmenovány MU a UK, následovány

UP a ÚDU AV ČR. Je skutečně ale relevantní údaj, že v Q1 je podíl výsledků z FORDU 6.4 v rámci Karlovy univerzity celých 24%?

Základní otázky – významné VO v oboru

- 1. Jaký je bibliometrický profil nejdůležitějších z těchto VO ve srovnání s benchmarky (svět, ČR)? Dosahují dle bibliometrie světové úrovně, případně ji převyšují?**

Vzhledem ke zjištění výše nemůžeme na základě takových podkladů dát kvalifikovanou odpověď na danou otázku.

- 2. Je podle vašeho názoru bibliometrický výkon zásadní také z hlediska mise těchto VO? (Např. některé VO věnující se aplikovanému výzkumu mohou mít významný výkon v M2, ale z hlediska jejich mise nemusí mít zásadní úlohu.)**

Pokud by bibliometrické výsledky dávaly v oboru umění relevantní odpovědi na otázku po kvalitě vědeckého výkonu, tak jistě ano. Otázka aplikovaného výzkumu v oblastech umění hraje podružnější roli. Přední instituce zabývající se uměním v ČR, což jsou příslušné jednotky vysokých škol a ústavů AV ČR, jsou výzkumné instituce a měly by být tudíž schopny se prokázat kvalitními odbornými publikacemi. Akceptace bibliometrické analýzy, která vylučuje monografie a zachází s příslušností k oborům tak, jak zachází, by v hypotetickém delším časovém výhledu mělo vést v proměnu dosavadních výzkumných organizací zabývajících se teorií a dějinami umění (ve smyslu všech uměleckých druhů) v laboratoře zjišťující chemické složení obrazů, analyzující složení kamene soch, zkoušejících pevnost malířských pláten v tahu atp.

- 3. Změnila bibliometrická analýza SCOPUS zásadním způsobem Váš pohled na některou z hodnocených VO?**

Ne, viz výše.

- 4. Existují v oboru VO, které podle Vašeho názoru produkují významný podíl národních výsledků, přesto se mezi špičkovými VO podle bibliometrie neobjevují?**

Ano, Ústav dějin umění AV ČR, ale opět, viz výše, bibliometrická analýza se zakládá na typu výsledků, které nepatří v daném oboru mezi ty hlavní. V kvalitativní části hodnocení dle M17+ má ÚDU celou řadu úspěšných monografických publikací.

Shrnutí:

Je bohužel potřeba konstatovat, že ani bibliometrické hodnocení v kategorii SCOPUS nedává a nemůže dávat představu o kvalitě produkce v tomto oboru. Vyplývá to především z publikačních zvyklostí oboru, kde dominantním odborným výstupem nejsou články, ale monografie. Ve chvíli, kdy není toto zohledněno, nedává příliš smysl počítat pouze články, které by měly být jakýmsi přípravným cvičením k tvorbě monografií. Dalším problémem jsou poskytnutá data, která zahrnují evidentně i obory jiné, než je umění, a to dokonce ve velmi širokém pojetí. Rozdělení na kvartily je sice sám o sobě rozumný přístup, ale v daném oboru je souvislost mezi kvartilem a kvalitou často diskutabilní. V hodnocení se stále objevují organizace i jejich publikace, které nemají metodologicky s vědami o umění co společného. Předložené výsledky tedy dávají jen velmi rámcový vhled do dané problematiky a bohužel neumožňují jisté srovnání ani jednotlivých organizací v rámci ČR, ani se světem.

Summary:

Unfortunately, even the bibliometric evaluation in the SCOPUS category does not and cannot give a general overview of the quality of production in the field of Arts. This is mainly due to the publishing practices of the field, where the dominant professional output is not articles but monographs. If this is not taken into account, it does not make much sense to count only articles, which should be a kind of preparatory exercise or preliminary research for the production of monographs. Another problem is the data provided, which obviously includes fields other than art, and even in a very broad sense. While the division into quartiles is a reasonable approach in itself, the link between quartiles and quality is often questionable in a given field. Organizations and their publications, which methodologically have nothing to do with the arts, continue to appear in evaluations. The presented results therefore give only a very basic insight into the quality and unfortunately do not allow for a certain comparison of institutions within the Czech Republic or with the world.